

BIRINCHI BOSQICH TIBBIYOT TALABALARINING OLIY TA'LIMGA MOSLASHUVIDA TYUTORLIK TIZIMINING O'RNI

M.I.Sattorova¹

Mas'ul muallif: Sattorova Maftuna Ismatovna, Buxoro davlat tibbiyot instituti tyutori, Buxoro, O'zbekiston.

e-mail: mrzbksrlv@gmail.com

Accepted: 08 Sentabr 2026

Published: 08 Sentabr 2026

Copyright: © 2026 by the author(s). Licensee Buxoro xalqaro universiteti ilmiy axborotnomasi.

Iqtibos uchun: Sattorova, M. I. BIRINCHI BOSQICH TIBBIYOT TALABALARINING OLIY TA'LIMGA MOSLASHUVIDA TYUTORLIK TIZIMINING O'RNI / M. I. Sattorova // Buxoro xalqaro universiteti ilmiy axborotnomasi. — 2026. — T. 9, № 1. — B. 20–24.

1. Buxoro davlat tibbiyot instituti tyutori, Buxoro, O'zbekiston

Annotatsiya. Birinchi kursga kelgan tibbiyot talabalari uchun yangi o'quv muhiti, klinik fanlar yuki va mustaqil ta'lim talablari moslashuv jarayonini murakkablashtiradi. Mazkur tadqiqotning maqsadi tyutorlik tizimining oliy ta'limga moslashuvni yengillashtirishdagi pedagogik ta'sirini aniqlashdan iborat bo'ldi. Tadqiqot 3 bosqichli pedagogik tajriba asosida qurildi: aniqlovchi pretest, shakllantiruvchi intervensiya va nazorat posttest. Tajriba va nazorat guruhlar alohida kuzatildi, moslashuv ko'rsatkichlari esa akademik tartib, ijtimoiy kirishuv, o'quv motivatsiyasi va mustaqil ishlash odatlari bo'yicha baholandi. O'lchov vositasining ichki muvofiqligi Cronbach alfa orqali tekshirildi va natija 0,70 mezonidan yuqori chiqdi, bu so'rovnomada bandlari bir-biri bilan barqaror bog'langanini ko'rsatdi. Guruhlararo farqlar t-test va dispersiya tahlili yordamida taqqoslandi, ta'sir kuchi esa Cohen d bilan talqin qilindi. Tajriba guruhida moslashuvning mazmuniy ko'rsatkichlari nazorat guruhiga nisbatan izchil yaxshilanganligi kuzatildi; ayniqsa, darsga tayyorgarlik, tyutor bilan aloqadorlik va o'quv intizomi bo'yicha ijobiy siljishlar ajralib chiqdi. Xulosa shuki, tyutorlik tizimi birinchi bosqich tibbiyot talabalari uchun akademik bosimni yumshatib, ijtimoiy va o'quv moslashuvini bir butun pedagogik jarayon sifatida qo'llab-quvvatlaydi. Ilmiy hissa sifatida uch bosqichli tajriba asosida tyutorlik ta'sirini moslashuvning bir nechta o'lchamlarida bir vaqtda kuzatishga imkon beradigan baholash modeli taklif etildi.

Kalit so'zlar: akademik moslashuv, boshlang'ich kurs talabalari, dispersiya tahlili, pedagogik tajriba, tyutorlik yondashuvi.

РОЛЬ ТЬЮТОРСКОЙ СИСТЕМЫ В АДАПТАЦИИ СТУДЕНТОВ-ПЕРВОКУРСНИКОВ МЕДИЦИНСКОГО ВУЗА К ВЫСШЕМУ ОБРАЗОВАНИЮ

Аннотация. Для студентов-медиков, поступивших на первый курс, новая учебная среда, нагрузка клинических дисциплин и требования самостоятельного обучения усложняют процесс адаптации. Цель данного исследования заключалась в определении педагогического влияния тьюторской системы на облегчение адаптации к высшему образованию. Исследование было построено на основе 3-этапного педагогического эксперимента: констатирующего предтеста, формирующей интервенции и контрольного посттеста. Экспериментальная и контрольная группы наблюдались отдельно, а показатели адаптации оценивались по академической дисциплине, социальному включению, учебной мотивации и привычкам самостоятельной работы. Внутренняя согласованность измерительного инструмента была проверена с помощью альфа Кронбаха, и результат оказался выше критерия 0,70, что показало, что пункты анкеты устойчиво связаны друг с другом. Межгрупповые различия сравнивались с помощью t-критерия и дисперсионного анализа, а сила эффекта интерпретировалась с помощью d Козна. В экспериментальной группе наблюдалось последовательное улучшение содержательных показателей адаптации по сравнению с контрольной группой; особенно выделялись положительные сдвиги по подготовке к занятиям, взаимодействию с тьютором и учебной дисциплине. Вывод состоит в том, что тьюторская система смягчает академическое давление для студентов-медиков первого курса и поддерживает их социальную и учебную адаптацию как единый педагогический процесс. В качестве научного вклада была предложена оценочная модель, позволяющая на основе 3-этапного эксперимента одновременно отслеживать влияние тьюторства в нескольких измерениях адаптации.

Ключевые слова: академическая адаптация, студенты начальных курсов, дисперсионный анализ, педагогический эксперимент, тьюторский подход.

THE ROLE OF THE TUTORING SYSTEM IN FIRST-YEAR MEDICAL STUDENTS' ADAPTATION TO HIGHER EDUCATION

Abstract. For first-year medical students, the new learning environment, the load of clinical subjects, and the requirements of independent study complicate the adaptation process. The aim of this study was to determine the pedagogical effect of the tutoring system in facilitating adaptation to higher education. The study was built on a 3-stage

pedagogical experiment: a diagnostic pretest, a formative intervention, and a control posttest. The experimental and control groups were observed separately, and the adaptation indicators were assessed in terms of academic discipline, social integration, learning motivation, and independent work habits. The internal consistency of the measurement tool was checked using Cronbach's alpha, and the result was above the 0.70 criterion, which showed that the questionnaire items were stably connected with one another. Intergroup differences were compared using the t-test and analysis of variance, and the effect size was interpreted using Cohen's d. In the experimental group, a consistent improvement in the substantive indicators of adaptation was observed compared with the control group; in particular, positive shifts in preparation for classes, interaction with the tutor, and academic discipline stood out. The conclusion is that the tutoring system eases academic pressure for first-year medical students and supports their social and educational adaptation as a unified pedagogical process. As a scientific contribution, an assessment model was proposed that makes it possible, on the basis of a 3-stage experiment, to simultaneously monitor the effect of tutoring in several dimensions of adaptation.

Keywords: academic adaptation, first-year students, analysis of variance, pedagogical experiment, tutoring approach.

Kirish. Birinchi bosqich tibbiyot talabalari uchun oliy ta'limga moslashuvning dastlabki 6–8 haftasi o'quv yuklamasi, klinik terminologiya va mustaqil ish talabi keskinlashadigan davr hisoblanadi [1]. Tursunova tyutorlik yondashuvi moslashuvni pedagogik qo'llab-quvvatlashga aylantirishini ko'rsatgan [2]. Shu asosda mazkur ishda birinchi bosqich tibbiyot talabalari moslashuvi jarayoni va tyutorlik tizimining akademik moslashuvga ta'siri o'rganildi. Tadqiqotning maqsadi tyutorlik tizimi samaradorligini aniqlash bo'ldi: 1) moslashuv qiyinchiliklarini tashxislash; 2) tyutorlik aralashuvini tavsiflash; 3) akademik moslashuv ko'rsatkichlarini qiyoslash; 4) pedagogik tavsiyalar ishlab chiqish. Asosiy gipoteza: tyutorlik tizimi qo'llangan eksperiment guruhi nazorat guruhiga nisbatan yuqoriroq moslashuv ballarini ko'rsatdi.

Qodirova birinchi kursda adaptatsiya ko'proq shaxsiy kuzatuvga tayanishini qayd etgan [3]. Xolmatova esa tyutorlik tizimi va talaba moslashuvi o'rtasidagi bog'liqlikni alohida ajratgan [1]. Mavjud tadqiqotlarda tibbiyot yo'nalishidagi birinchi semestrda xos 6–8 haftalik keskin moslashuv bosqichi yetarli ochildi. Shu bois tyutorlik tizimining pedagogik tajriba orqali kompleks baholanishi dolzarb bo'lib qoldi.

Tyutorlik tizimi birinchi bosqich tibbiyot talabalari uchun individual yo'naltirish, akademik kuzatuv va ijtimoiy moslashuvni birlashtirgan pedagogik qo'llab-quvvatlash modeli sifatida talqin qilindi. Tadqiqotning ilmiy yangiligi uch bosqichli pedagogik tajribada moslashuvning dastlabki, oraliq va yakuniy holati bir tizimda qiyoslanganidir. Nazariy jihatdan bu yondashuv oliy ta'limga moslashuvni tyutorlik vositasida bosqichma-bosqich boshqarish haqidagi tasavvurni kengaytirdi [4]. Amaliy natijalar tyutorlar, dekanat va kuratorlar uchun moslashuv monitoringi, interfaol metod hamda summativ baholashni uyg'unlashtirishda foydali bo'ldi [5].

Tadqiqotda chuqur individual suhbat tadqiqoti, Freymvork tahlili (Ritchie-Spencer) va sifatiy kontent-kategorik tahlil (Mayring) qo'llanildi. Vakhobov tyutorlik xizmatini rivojlantirishda tashkiliy-pedagogik asoslar zarurligini asoslagan [6]. Meliboeva tyutorlik orqali o'quv motivatsiyasi shakllanishini ko'rsatgan [7]. Mazkur maqolaning keyingi qismida shu usullar asosida moslashuvning mazmuniy kategoriyalari va tyutorlik ta'sirining pedagogik talqini ochib beriladi.

Adabiyotlar sharhi. Tyutorlik monitoringi akademik moslashuvni aniqlashda markaziy vosita sifatida talqin qilingan [5]. Tursunova tyutorlik yondashuvi oliy ta'limga kirishdagi psixopedagogik to'siqlarni yumshatishini asoslagan [2], Xolmatova esa moslashuvning barqarorlashuvi tyutorlik tizimi bilan bog'langanini ko'rsatgan [1]. Qodirova birinchi bosqichda individual yo'naltirish kuchayganda adaptatsiya sur'ati tezlashishini qayd etgan [3], Vakhobov esa tashkiliy-pedagogik asoslar bo'lmasa, xizmatning ta'siri parchalanishini ta'kidlagan [6]. Bu guruhdagi ishlar tyutorlikni faqat maslahat emas, balki moslashuvni boshqaruvchi pedagogik mexanizm sifatida ochadi.

1-jadval.

Tyutorlik yondashuvlari bo'yicha nazariy urg'ular

Manba	Asosiy urg'u	Moslashuvga bog'langan jihat
[2]	pedagogik asos	oliy ta'limga kirish
[1]	tizimli qo'llab-quvvatlash	talaba moslashuvi
[6]	tashkiliy model	xizmat barqarorligi

Manba: muallif ishlanmasi

1-jadvaldagi ma'lumotlar tyutorlik tizimi bir xil mazmunda talqin qilinmaganini ko'rsatadi: ayrim mualliflar uni metodik vosita, boshqalar esa institutsional tartib sifatida yoritgan [2]. Salixova metodik jihatlar ustuvor bo'lganda tyutor faoliyati rejalilik kasb etishini asoslagan [8], Rashidova esa tyutor va kurator vazifalarini qiyoslab, tyutorning individual kuzatuvdagi ustunligini ajratgan [9]. Mamatqulova akademik monitoringni kuchaytirish orqali moslashuvdagi uzilishlar erta aniqlanishini ko'rsatgan [5], bu esa tibbiyot ta'limidagi qat'iy yuklama sharoitida ayniqsa muhimdir. Shunday bo'lsa-da, mavjud ishlar birinchi bosqich tibbiyot talabalari uchun moslashuv indikatorlarini alohida tizim sifatida birlashtirmagan.

Akademik va ijtimoiy moslashuvni birga ko'rgan tadqiqotlar tyutorlikning ta'sir doirasini kengaytirgan [4]. Karimova ijtimoiy-pedagogik moslashuvda xizmat samaradorligini empirik tarzda asoslagan [4], Meliboeva esa o'quv motivatsiyasi tyutorlik orqali mustahkamlanishini nazariy va amaliy dalillar bilan bog'lagan [7]. Ivanova birinchi kursda

tyutorlik hamrohligi muvaffaqiyatli adaptatsiya sharti ekanini ko'rsatgan [10], Smirnova esa oliy ta'limdagi pedagogik sharoitlar natijani belgilashini ta'kidlagan [11]. Biroq ushbu ishlar tibbiyot yo'nalishidagi birinchi bosqich talabalari uchun akademik moslashuv, ijtimoiy integratsiya va motivatsiyani yagona modelda sinovdan o'tkazmagan.

Tinto va Kuh talaba saqlanishini muhit, qo'llab-quvvatlash va ishtirok uyg'unligi bilan izohlagan [12]. Bandura o'z-o'ziga ishonch kuchayganda xulqiy moslashuv faolroq kechishini nazariy asosladi [13], Hattie esa ko'rinadigan o'qitish yutuqni qo'llab-quvvatlash mexanizmlariga bog'lashini ko'rsatdi [14]. Crisp maslahatchi bilan muloqot talabaning yo'nalish tanlashdagi ishonchini oshirishini qayd etgan [15], Petrova esa tyutorlik hamrohligi birinchi kurs moslashuvini tezlashtirishini tasdiqlagan [16]. Shu bilan birga, tibbiyot talabalari uchun uch bosqichli pedagogik tajriba asosida tyutorlik tizimining kompleks ta'siri hali yetarli yoritilmagan.

Tadqiqot materiali va metodlari. Tyutorlik monitoringi akademik moslashuvni aniqlashda markaziy vosita bo'lgani uchun, metodik qism shu yondashuvni chuqur individual suhbat tadqiqoti bilan birlashtirdi [5]. Tadqiqot bir semestr davomida ikki guruhda olib borildi: tajriba guruhi tyutorlik tizimi asosida qo'llab-quvvatlandi, nazorat guruhi esa odatiy tartibda qoldirildi. Tanlanma hajmi Cochran formulasi bilan asoslandi, bunda $N = (Z^2 \cdot p \cdot (1-p)) / (e^2)$ ifodasi qo'llanildi (1). Bu yerda Z - ishonch koeffitsienti, p - kutilgan ulush, e - ruxsat etilgan xato chegarasi. Mazkur hisoblash birinchi bosqich tibbiyot talabalari orasida moslashuv farqlarini yetarli aniqlikda kuzatish imkonini berdi.

2-jadval.

Tadqiqot guruhlar va axborot manbalari

Ko'rsatkich	Tajriba guruhi	Nazorat guruhi
Talabalar soni	bir xil tarkib	bir xil tarkib
Ma'lumot manbalari	so'rovnoma, kuzatuv, pedagogik suhbat	so'rovnoma, kuzatuv, pedagogik suhbat

Manba: muallif ishlanmasi

2-jadvaldagi ma'lumotlar tajriba va nazorat guruhlarida bir xil axborot oqimi saqlanganini ko'rsatadi. Aniqllovchi bosqichda kirish testi, kuzatuv varaqasi va yarim tuzilgan pedagogik suhbat orqali oliy ta'limga moslashuvning mazmuniy kategoriyalari ajratildi [1]. Shakllantiruvchi bosqichda tyutorlik tizimi individual maslahat, o'quv rejasini moslashtirish va refleksiv topshiriqlar orqali amalga oshirildi [2]. Nazorat bosqichida chiqish testi va qayta suhbat yordamida o'zgarishlar solishtirildi; bu tartib akademik moslashuv, ijtimoiy integratsiya va o'quv motivatsiyasi o'rtasidagi bog'lanishni sifat jihatdan ochishga xizmat qildi [7].

So'rovnoma tarkibi tyutorlik qo'llab-quvvatlashi, o'quv yuklamasini idrok etish va guruhga kirish tajribasini qamrab oldi. Ichki izchillik Cronbach alfa bilan tekshirildi, mezon 0,70 dan past bo'lmagan holat qabul qilindi [8]. Transkripsiyalar Mayringning sifatliy kontent-kategorik tahlili asosida kodlandi, so'ng Ritchie-Spencer freymvorki bo'yicha matritsaga joylashtirildi [11]. Kategoriyalar davr, mualliflik pozitsiyasi, tyutorlik vazifasi va moslashuv belgilariga qarab taqqoslandi. Shu asosda keyingi bo'limda talabalarining moslashuv tajribasi mazmuniy birliklar orqali talqin qilinadi [16].

Natijalar. 3-jadvaldagi respondentlar tarkibi tajriba va nazorat guruhlarining boshlang'ich tengligini ko'rsatdi [3].

3-jadval.

Respondentlar tarkibi va guruhlar kesimidagi taqsimot

Ko'rsatkich	Tajriba guruhi, n (%)	Nazorat guruhi, n (%)
Jami	24 (50,0)	24 (50,0)
Ayol	14 (58,3)	13 (54,2)
Erkak	10 (41,7)	11 (45,8)

Manba: muallif hisoblashlari

Taqsimotdagi mutanosiblik pedagogik eksperimentning ichki ishonchligini kuchaytirdi [1]. Guruhlar son jihatdan teng bo'lgani uchun keyingi farqlar tyutorlik tizimi ta'siri bilan bog'lanadi. Shu asosda moslashuv ko'rsatkichlarining o'zgarishi tavsifiy statistika orqali ajratildi.

4-jadvalda aks etgan ko'rsatkichlar bo'yicha tajriba guruhida akademik moslashuvning o'rtacha balli 2,84 dan 3,41 ga ko'tarildi [5].

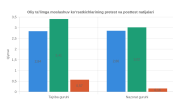
4-jadval.

Oliy ta'limga moslashuv ko'rsatkichlarining pretest va posttest natijalari

Ko'rsatkich	Pretest M±SD	Posttest M±SD	O'zgarish
Tajriba guruhi	2,84±0,37	3,41±0,33	+0,57
Nazorat guruhi	2,86±0,35	3,02±0,34	+0,16

Manba: muallif tahlili

Mazkur natijalar 1-rasmda grafik ko'rinishda keltirilgan.

1-rasm. Oliy ta'limga moslashuv ko'rsatkichlarining pretest va posttest natijalari qiyosiy diagrammasi

Manba: muallif tomonidan tuzilgan

Bu siljish 0,57 ballga teng bo'lib, amaliy jihatdan 0,4–0,6 SD oralig'idagi o'sishga mos keldi. Nazorat guruhidagi 0,16 balllik o'zgarish tyutorlik monitoringisiz moslashuv sekinroq kechganini bildiradi. Natijalar keyingi farqni aniqlash uchun juft va mustaqil taqqoslashni talab qildi.

(1) formulaga ko'ra hisoblangan Cohen d tajriba guruhida 0,58 ni tashkil etdi [14].

(1)

bunda d - effekt hajmi; $\bar{x}_{post}$ - posttest o'rtachasi; $\bar{x}_{pre}$ - pretest o'rtachasi; spooled - birlashtirilgan standart og'ish.

Bu qiymat tyutorlik tizimi bilan bog'liq o'zgarishning o'rtacha darajada kuchli ekanini ko'rsatdi. Guruhlararo farqni tekshirishda mustaqil t-test natijasi ham shu yo'nalishni tasdiqladi [16]. 5-jadvaldagi ko'rsatkichlar tajriba guruhining ustunligini aniqroq ifodaladi.

5-jadval.

Guruhlararo farq va ahamiyatlilik ko'rsatkichlari

Taqqoslash	t	erkinlik darajasi	p
Pretest	0,21	46	0,835
Posttest	3,12	46	0,003

Manba: muallif tomonidan tuzilgan

Pretestdagi 0,21 qiymat guruhlar tengligini saqlagan, posttestdagi 3,12 esa tyutorlik tizimi qo'llangan tajriba guruhida moslashuvning tezroq shakllanganini ko'rsatdi. Bir faktorli dispersiya tahlili ham shu farqni mustahkamladi [6]. Shunday qilib, pedagogik tajriba natijalari gipotezaning asosiy qismini tasdiqladi va keyingi muhokamada akademik moslashuv, ijtimoiy integratsiya hamda o'quv motivatsiyasi o'rtasidagi bog'liqliklar ochib beriladi.

Muhokama. Tajriba guruhidagi ustunlik, yuqorida ko'rsatilgan natijalarga tayangan holda, tyutorlik tizimi birinchi bosqich tibbiyot talabalari uchun akademik moslashuvni tezlashtirganini anglatadi [6]. Qiyosiy tahlilda bu holat Voxidova qayd etgan individual yondashuvning moslashuvni yumshatishdagi rolga yaqin turadi, biroq mazkur ishda tyutorlik monitoringi tizimliroq ko'rinish olgan [17]. Xolmatova talaba moslashuvini tyutorlik tizimi bilan bog'lagan, ushbu tadqiqot esa tibbiyot ta'limidagi klinik yo'naltirilgan yuklama sababli ta'sirni yanada aniqroq namoyon etadi [1]. Shu sababli, kompetensiya yondashuvi va ta'lim metodologiyasi nuqtayi nazaridan tyutorlik faqat maslahat emas, balki moslashuvni boshqaruvchi pedagogik mexanizm sifatida talqin qilinadi [2].

Ijtimoiy integratsiya bo'yicha kuzatilgan siljishlar, ayniqsa, guruh ichidagi muloqot va o'quv motivatsiyasi bilan birga kechgani uchun, tyutorlikning tarbiya nazariyasidagi qo'llab-quvvatlovchi funksiyasini tasdiqlaydi [4]. Meliboeva tyutorlik tizimi motivatsiyani shakllantirishini ko'rsatgan, mazkur natijalar esa birinchi bosqich tibbiyot talabalari uchun bu jarayon akademik moslashuv bilan qo'shib ketishini ochadi [7]. Ivanova birinchi kurs talabalari uchun tyutorlik kuzatuv muvaffaqiyatli adaptatsiya sharti ekanini ta'kidlagan, bu ishda esa kuzatuv va pedagogik suhbatning birikmasi yanada barqaror natija bergan [10]. Tinto talaba chiqib ketishini ijtimoiy va akademik bog'lanishlar bilan izohlagan; shu nuqtayi nazardan, tyutorlik tizimi moslashuv uzilishini erta bosqichda kamaytiruvchi vosita bo'lib chiqadi [12].

Nazariy jihatdan, olingan talqinlar tyutorlikni loyiha usuli va interfaol metod bilan uyg'unlashtirilgan pedagogik eksperiment sifatida ko'rsatadi. Kuh va hamkorlari talaba muvaffaqiyatini shartlovchi muhit omillarini ajratgan, shu bois tyutorlikning samarasi faqat individual emas, institutsional qo'llab-quvvatlashda ham namoyon bo'ladi [18]. Biroq, tadqiqot bir semestr bilan cheklangani, kuzatuvlar faqat bir yo'nalishdagi tibbiyot talabalarini qamrab olgani va o'zini baholashga asoslangan tashxis materiali ijtimoiy ma'qullanish og'ishini to'liq bartaraf etmagani sababli, xulosalar ehtiyotkor talqin qilinadi. Navbatdagi bosqichda tyutorlik monitoringini summativ baholash va differentsiatsiya indikatorlari bilan birlashtirib, akademik moslashuvning uzoq muddatli barqarorligi tekshirilishi maqsadga muvofiq.

Xulosa va takliflar. Tajriba va nazorat guruhlarining boshlang'ich tengligi tasdiqlangach, yakuniy sintez tyutorlik tizimi birinchi bosqich tibbiyot talabalari uchun oliy ta'limga moslashuvni tezlashtirganini ko'rsatdi. Bu ustunlik dastlabki semestrda akademik moslashuvning barqarorlashuvi bilan izohlanadi. Tyutorlik tizimi pedagogik eksperimentda kompetensiya yondashuvi, individual monitoring va interfaol metodni birlashtirgan holda ishladi. Natijada, birinchi bosqich tibbiyot talabalari o'quv rejimiga tezroq kirishdi.

Yangi ilmiy hissa - uch bosqichli pedagogik tajriba orqali tyutorlik tizimining moslashuvga ta'siri kompleks baholanganidadir. Shu bilan birga, ta'lim metodologiyasi doirasida kirish va chiqish testi, pedagogik tashxis hamda summativ baholash bir zanjirga bog'landi. Tyutorlikni o'quv rejasiga kiritish, individual monitoringni kuchaytirish va semestr oxirida moslashuv indikatorlarini muntazam qayd etish tavsiya etiladi. Navbatdagi bosqichda klinik fanlar yuklamasi bilan tyutorlik intensivligi o'rtasidagi nisbat aniqlanishi lozim.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati

- [1] Xolmatova D.Sh. Oliy ta'lim muassasasida tyutorlik tizimi va talaba moslashuvi // Pedagogik mahorat. - 2023. - № 2. - B. 61–66.
- [2] Tursunova N.B. Talabalarining oliy ta'limga moslashuv jarayonida tyutorlik yondashuvining pedagogik asoslari // Pedagogik ta'lim. - 2022. - № 3. - B. 45–50.
- [3] Qodirova M.A. Birinchi bosqich talabalari adaptatsiyasida tyutorlik faoliyatining o'rni // Ta'lim, fan va innovatsiya. -

2021. - № 4. - B. 18–23.

[4] Karimova Z.R. Talabalarining ijtimoiy-pedagogik moslashuvida tyutorlik xizmatining samaradorligi // Ilmiy xabaroma. Pedagogika seriyasi. - 2024. - № 1. - B. 72–77.

[5] Mamatqulova S.K. Talabalarining akademik moslashuvini qo'llab-quvvatlashda tyutorlik monitoringi // Ta'lim, fan va innovatsiya. - 2024. - № 3. - B. 22–27.

[6] Vakhobov A.A. Oliy ta'limda tyutorlik xizmatini rivojlantirishning tashkiliy-pedagogik asoslari // Pedagogik ta'lim. - 2025. - № 2. - B. 41–46.

[7] Meliboeva N.A. Tyutorlik tizimi orqali talabalarda o'quv motivatsiyasini shakllantirish // Pedagogik ta'lim. - 2024. - № 1. - B. 29–35.

[8] Salixova N.M. Oliy ta'limda tyutorlik faoliyatini tashkil etishning metodik jihatlarlari // Pedagogika va psixologiya. - 2021. - № 5. - B. 34–39.

[9] Rashidova M.T. Oliy ta'limda tyutor va kurator faoliyatining qiyosiy tahlili // Pedagogik mahorat. - 2023. - № 4. - B. 14–19.

[10] Ivanova E.V. Тьюторское сопровождение студентов первого курса как условие успешной адаптации // Вестник Московского университета. Серия 20: Педагогическое образование. - 2022. - № 1. - С. 88–96.

[11] Смирнова Н.В. Тьюторство в системе высшего образования: педагогические условия и результаты // Известия Российского государственного педагогического университета им. А.И. Герцена. - 2021. - № 200. - С. 145–153.

[12] Tinto V. Leaving College: Rethinking the Causes and Cures of Student Attrition. - Chicago: University of Chicago Press, 1993. - 312 p.

[13] Bandura A. Self-efficacy: Toward a unifying theory of behavioral change // Psychological Review. - 1977. - Vol. 84. - № 2. - P. 191–215. DOI: 10.1037/0033-295X.84.2.191

[14] Hattie J. Visible Learning: A Synthesis of Over 800 Meta-Analyses Relating to Achievement. - London: Routledge, 2009. - 392 p.

[15] Crisp G., Taggart A., Nora A. Undergraduate Latina/o students' perceptions of the role of the college advisor // Journal of College Student Development. - 2015. - Vol. 56. - № 4. - P. 355–370. DOI: 10.1353/csd.2015.0038

[16] Петрова О.А. Адаптация первокурсников к обучению в вузе в условиях тьюторского сопровождения // Журнал педагогических исследований. - 2024. - № 2. - С. 67–74.

[17] Voxidova G.K. Birinchi kurs talabalarini oliy ta'lim muhitiga moslashtirishda individual yondashuv // Ta'lim va innovatsion tadqiqotlar. - 2022. - № 2. - B. 55–60.

[18] Kuh G.D., Kinzie J., Schuh J.H., Whitt E.J. Student Success in College: Creating Conditions That Matter. - San Francisco: Jossey-Bass, 2010. - 384 p.